

תנודות סגנוניות כהענות וכתגו

התא
20/3/1970
גריגוריוס

א) אמונות כהיענות על אתגר

כל התמודדות מחודשת עם עולמו האפי של עגנון מחוירה אותו אל התפקיד לתוות על אשיות רזי היציר רה האמנותית. כל הבעה אמנותית היא תגובה הענות של האמן על מציאות, על עולם. יש שהפיסת הי מציאות, העולם, אינה משתנה הרבה בעיני האמן במשך חייו, או זיקתו של האמן, תגובתו הענותו על אתר גר המציאות מגלות תנודות רבות. ההבעה האמנותית מדובבת את המתח שבין הסובייקט היצר ל האמנותיות יוצרת את דרכיה, והיא הכלי שבאמצעותו מתגלים ונר אים לעין הדיקה המתח שבין המשרר ועולמו, מציאותו, כאמור, עולם ומציאות אינם צריכים להיות בחינת נתון יציב ועומד, מעין קונסטאנטה, עם שינוי תפיסת העולם משתנה הי אתגר שלו הוא משנה את ההענות, את התגובה.

הלשון, ההבעה האמנותית, עקב היותה אמנותית, איננה זהה עם הי לשון הפונקציונאלית. היא לשון מיוז חדת, מציינת, מעולם אין היא יור ראת לדברים, ליטוטאציה בדרך הי רגילה, או היא הענות של מלים שחוקות, המתגלגלות - כדברי ביאר ליק - כעודשים בטוק, ומשום כך, ההגדרה, "לשון ריאליסטית" כקרוי טריון סגנון מחטיאה את מטרה החטאה קפולה, הן לגבי טיב הדי בעה האמנותית-הלשונית, בחינת שפה מיוחדת, מציאות, והן לגבי הי עולם, המציאות; כאמר שאיה לי עולם אינם נתפסים על ידה כמות שהם, כהיותה ביטוי אמנותי של המתח שבין הסובייקט היצר לבין הי מציאות, האיבוסטיס.

אבל כמי שהלשון האמנותית לעיר לם אינה אלא בבואה אמנותית של המתח והזיקה שבין האמן לבין הי עולם, ולא הכחשת העולם עצמו, כמות שהיא, כך אין לשון והכחה אמנותית קיימת ללא זיקה וללא העי גות לאתגר של עולם, של מציאות, אטנות מותרת, מושגת, ככל זיקה לעולמות, ככל מתח בין סובייקט לי אובייקטים. איננה קיימת ואיננה אבי גיה, ואין זה משנה אם אנו הכחוי נים לעין מציאות שניה, היינו פני מיה, בנשמתו של האמן, גם היא מניחה מציאות ראשונית, היבנית, שאחרי ים לאכז שיח ושיג.

זיקתו של האמן לעולם ולמציאות היא תמיד כפולה. אמנותו מושפת את הויקה שבין אדם לאדם - או את אי-היכולת והחטאת הויקה הזאת, בחינת התחרות מודעת בלבד, כמו במקרה של פרוסט, אבל הויקה היא הוצרת גם את ההתמודדות והמתח שבין האדם לבין התייה הלא-אנוי שיה, לאיספת את האדם, את המתח שבינו לבין הטבע, הרוחם והאלוקי, האמנות האמיתית היא עזרת-אקת לקרבתו או לריחוקנו - בין אדם לאדם, בין אדם לעולם, בין התייה הלא-אנושית על כל גילוייה.

ב) גורמתו ומגבלותיו של הסגנון

היסוד הראשוני באקט היצירה הי אמנותית הוא המתח שבין האמן לי עולם. הסגנון הוא תמיד התגובה, הוא צורת-ההענות הלשונית, ביטוי למתח, לתפיסה מיוחדת את העולם.

התשובה לאתגר שלו, סגנון של אמת אינו משהו, שסאליו עומד ברשות עצמו. מנותק מהעולם החיצוני, אין הוא צורת מנוולוג בלבד, בין האמן לבין עצמו. רק בתקופה, שבה אבדה כל אמונה במשמעות, במהותיות הי עולם האופפות את האדם, בתקופתנו הסרופה, ומצאו חסידים נלהבים לי אמנות-אילול, כאילו הסגנון היה - ללא התחשבות בתכנים - היסוד הראשוני בתהליך היצירה. אסתטיקה זה, הדולה כביכול את היש מאין, היא אבסורדית, ואפילו הדעה המע" דיקה את העיום האנושי כפאנומן אסתטי, הדעה הנטישנית, נעלה עוד מהשתוללותם הפסבדואסתטיות, הספנדוראמנותית של הטכנוקרטים הספרותיים למיניהם. פולחן הבורה יכול להיות אקט גיוול של נקמות במציאות שנואה ופסולה, ומפעלו של פלובר, מוכיח, אהדות סגנונית גדולה על סף התחום יש שהיא פעילת הרביעה השבעה מיואשת ואחרונה מול ביצועי מציאות-אימים וסיועיהן - והדוגמה הנעלה של כתבי שטייפרר ראוייה להבנה מעמיקה ולהפרכה, או שהוכרזו הסטיוטי היפך בתהליך פנימי אמנותי ואינטלקטואלי כוהיר - שהוא טולו עדות לרעה הנפול בין האמן לעולם - את העבר הי אכזר לנוכחות תיה, לנצח קטן ומנחם - והוה הסאמץ הגלילי העילאי של פרוסט, ויש שישנו היגעה של האמן בתקלה במבוכ של פסולת בלבד. כעבר לדרכים של מוצא שלעצם כתרומתו ערנות של פסולת, או מציאות, והו הטעם בסי פורו, האפקא, עולמו האמנותי כהים מפסולת המציאות הוא הענות על אתגר הפסולה, "האפקא חויג לי כל-ידי-משהו עתים ימיין בזה, שהוא אינו מעצב אמנות אלא מפסולת המציאות".

ומשום שהיא המציאות היחידה, המיוולשתית, עלות יודע האפקא, כמי נונו גם הוא אחיד, כונוולטי, הנוסחה הנואלת באקט המכונה כאתגר הפסור לת התניקה, משום האחרונות מתי רבים הסרונם המעויז על רצינים העז של סופרים שלא להסתפק בחבר על הסאב העמור המורגש בכתבי קא פסא, על טיב המציאות הבעייתית, הי כשארה לאמן את התפקיד המפוקפק להביא את בעורתו בחינת הענות על אתגר פסולת-המציאות, על הצור אה הוכרו כעל הקציאות הטלעדית, וסגנונו של האמן הוא הענות עליהם לאתגר ברשים זה, ברם, סבורני שי במפגש זה בין הסופר לבין נישאן מתבטל המתח סובייקט-אובייקט ובי מליבו נשארת התמונת סרובי-צוי רעיה, אציונית בין הסופר לבין הי מסופר, אי-הערך האנטי-הערך מור יודים את אי-הסגנון ואת האנטי סגנון, אפשר להגדיר את המעב גם כצורה אחרת: לאפס ולאיונות של המציאות עונה האפס הסגנוני.

התשובה לאתגר שלו, סגנון של אמת אינו משהו, שסאליו עומד ברשות עצמו. מנותק מהעולם החיצוני, אין הוא צורת מנוולוג בלבד, בין האמן לבין עצמו. רק בתקופה, שבה אבדה כל אמונה במשמעות, במהותיות הי עולם האופפות את האדם, בתקופתנו הסרופה, ומצאו חסידים נלהבים לי אמנות-אילול, כאילו הסגנון היה - ללא התחשבות בתכנים - היסוד הראשוני בתהליך היצירה. אסתטיקה זה, הדולה כביכול את היש מאין, היא אבסורדית, ואפילו הדעה המע" דיקה את העיום האנושי כפאנומן אסתטי, הדעה הנטישנית, נעלה עוד מהשתוללותם הפסבדואסתטיות, הספנדוראמנותית של הטכנוקרטים הספרותיים למיניהם. פולחן הבורה יכול להיות אקט גיוול של נקמות במציאות שנואה ופסולה, ומפעלו של פלובר, מוכיח, אהדות סגנונית גדולה על סף התחום יש שהיא פעילת הרביעה השבעה מיואשת ואחרונה מול ביצועי מציאות-אימים וסיועיהן - והדוגמה הנעלה של כתבי שטייפרר ראוייה להבנה מעמיקה ולהפרכה, או שהוכרזו הסטיוטי היפך בתהליך פנימי אמנותי ואינטלקטואלי כוהיר - שהוא טולו עדות לרעה הנפול בין האמן לעולם - את העבר הי אכזר לנוכחות תיה, לנצח קטן ומנחם - והוה הסאמץ הגלילי העילאי של פרוסט, ויש שישנו היגעה של האמן בתקלה במבוכ של פסולת בלבד. כעבר לדרכים של מוצא שלעצם כתרומתו ערנות של פסולת, או מציאות, והו הטעם בסי פורו, האפקא, עולמו האמנותי כהים מפסולת המציאות הוא הענות על אתגר הפסולה, "האפקא חויג לי כל-ידי-משהו עתים ימיין בזה, שהוא אינו מעצב אמנות אלא מפסולת המציאות".

ג) מציאותיות ופגניות בסיפורי עגנון

כאמור, מפעלו הגדול, הווידי-בי מינו של עגנון, הוא המכריח אותו להבהיר לעצמו כמה בעיות יסוד של היצירה האמנותית ככלל, ללא דיון יסודי זה כאילו נשמטה הפרקע מי

החת לרגילות, ובמלמצינו לתור את רי ייחודו של העולם העגנוני אורי בים לנו מכשולים רצינים ביותר, וגדולה פי כמה הסכנה העומדת בי דרכו של מי שהקדיש כמעט שלושים שנות חייו למחקר עולם כופלא זה. מתבונן הוא בדרוכו, שוקל ובודק, והנה קם בנייתים דור חדש של מיני ריכים, מבקרים, ולכל אחד כביכול דרך משלו, אמת לאמתה, וזכרות ליבם הם רואים ודרשות מוטלפלות הם דורשים, אבל הנוסחאות המסובי כות, השגורות התמימות, ההתי ממות והסופר-מודרניסטיות גלגות את אולתיים את ריקנותם לגבי מפי על רב הנדבכים ורב המשמעויות, שהוא הפלא האפי של ספרותנו הי חדשה, ומעמידים פנים כאילו ניתו היה להתעלם מעובדת היסוד, שהיה ענות הטבורית, והמבחינה ברבגני ניותה, של היצירה בכללותה היא גם כן - או אפשר בראש ובראשונה - התמודדות עם פשר המציאות היורה דית; וביהר דיוק: עם מציאותיות יהודיות, עיקר המפעל האמנותי הוא שיעלה איתו לאינטגרציה חדשה, בי דרך דיאלקטית היא גם כן אהדות חדשה, לא בחינת מתרון קונקרטי של בעית היהדות; ומשום כך כתבי עגנון אינם טכניים של כורה נכסיר הוסק, אבל הם מעין הענות מסייפת, אוניברסאלית, של האמן והאמנות על אתגר העולם היהודי, לאוי אוניברסיטאיות אנוחנו מתכנסים; בודאי שלא לזו של הדברים בשם אינו מליציה כללי-הומאנית, את ההומאני, במובן הטוב והמיוחד, אינו נטישים; אבל במידה שהוא מצוי אצל עגנון הוא מתגלה ופירן אך ורק באמצעות הי מדיום של המציאותיות היהודית, שהן - והן בלבד - נשאו אתגר המתח לאקטים של הענות אמנותית בסיפורי עגנון, והדיון מחייב להכיר על עגנון יות אמנותיות התיאוכות פי ציאויות יהודיות, משום שלא יתכן להביא את המציאותיות הכות על סכנה אחר, שיהיה המציאות כ"י יהיה העשב לכישר" מוז שבייחב נסב כלהי והבדלים גדולים ודקים בין הדדים בין "סיפור פשוט" לאיורה נטה ללון" תובעים ערנות של הי האבחנה, אפשר שיש מיים לדעה להגדיר את אמנותו של עגנון כאי מנות הארה וההכחשה של השוני בספות, של פריצת החדש בתור הישן של הי בניה בתור התרם של כ"י חנת המהפכה בתור היציב והעומד, ולמו המציאותיות חן דיאלקטיות ולענות לכל דגם חן נשמעי של מציאות יהודית מוגמרת ומגוררת, כך גם ההענות האמנותית, וכלי הבעה שלה, הסגנון אינו אחיד במובן המקובל, כבר לפני שנים כתבת: "אין נוסחה עגנונית, אלא ישנו נוסחאות, אין סגנון עגנוני כ"י גולטי, אלא ישנה אחדות של סגנון וות, אין אמצעי אמנותי אחד, שאפי שר להכריזו עליו בבטחון אוטוריטאי שבי, כמו 'אירוניה למשל...'" והו אחד התבדלים הגדולים בין סיפורי עגנון לבין ריב סיפורי שאר סופר רינו: קשה ביותר להגדיר את האחי דות של הסגנונות, את פלא האינטי

התשובה לאתגר שלו, סגנון של אמת אינו משהו, שסאליו עומד ברשות עצמו. מנותק מהעולם החיצוני, אין הוא צורת מנוולוג בלבד, בין האמן לבין עצמו. רק בתקופה, שבה אבדה כל אמונה במשמעות, במהותיות הי עולם האופפות את האדם, בתקופתנו הסרופה, ומצאו חסידים נלהבים לי אמנות-אילול, כאילו הסגנון היה - ללא התחשבות בתכנים - היסוד הראשוני בתהליך היצירה. אסתטיקה זה, הדולה כביכול את היש מאין, היא אבסורדית, ואפילו הדעה המע" דיקה את העיום האנושי כפאנומן אסתטי, הדעה הנטישנית, נעלה עוד מהשתוללותם הפסבדואסתטיות, הספנדוראמנותית של הטכנוקרטים הספרותיים למיניהם. פולחן הבורה יכול להיות אקט גיוול של נקמות במציאות שנואה ופסולה, ומפעלו של פלובר, מוכיח, אהדות סגנונית גדולה על סף התחום יש שהיא פעילת הרביעה השבעה מיואשת ואחרונה מול ביצועי מציאות-אימים וסיועיהן - והדוגמה הנעלה של כתבי שטייפרר ראוייה להבנה מעמיקה ולהפרכה, או שהוכרזו הסטיוטי היפך בתהליך פנימי אמנותי ואינטלקטואלי כוהיר - שהוא טולו עדות לרעה הנפול בין האמן לעולם - את העבר הי אכזר לנוכחות תיה, לנצח קטן ומנחם - והוה הסאמץ הגלילי העילאי של פרוסט, ויש שישנו היגעה של האמן בתקלה במבוכ של פסולת בלבד. כעבר לדרכים של מוצא שלעצם כתרומתו ערנות של פסולת, או מציאות, והו הטעם בסי פורו, האפקא, עולמו האמנותי כהים מפסולת המציאות הוא הענות על אתגר הפסולה, "האפקא חויג לי כל-ידי-משהו עתים ימיין בזה, שהוא אינו מעצב אמנות אלא מפסולת המציאות".

התשובה לאתגר שלו, סגנון של אמת אינו משהו, שסאליו עומד ברשות עצמו. מנותק מהעולם החיצוני, אין הוא צורת מנוולוג בלבד, בין האמן לבין עצמו. רק בתקופה, שבה אבדה כל אמונה במשמעות, במהותיות הי עולם האופפות את האדם, בתקופתנו הסרופה, ומצאו חסידים נלהבים לי אמנות-אילול, כאילו הסגנון היה - ללא התחשבות בתכנים - היסוד הראשוני בתהליך היצירה. אסתטיקה זה, הדולה כביכול את היש מאין, היא אבסורדית, ואפילו הדעה המע" דיקה את העיום האנושי כפאנומן אסתטי, הדעה הנטישנית, נעלה עוד מהשתוללותם הפסבדואסתטיות, הספנדוראמנותית של הטכנוקרטים הספרותיים למיניהם. פולחן הבורה יכול להיות אקט גיוול של נקמות במציאות שנואה ופסולה, ומפעלו של פלובר, מוכיח, אהדות סגנונית גדולה על סף התחום יש שהיא פעילת הרביעה השבעה מיואשת ואחרונה מול ביצועי מציאות-אימים וסיועיהן - והדוגמה הנעלה של כתבי שטייפרר ראוייה להבנה מעמיקה ולהפרכה, או שהוכרזו הסטיוטי היפך בתהליך פנימי אמנותי ואינטלקטואלי כוהיר - שהוא טולו עדות לרעה הנפול בין האמן לעולם - את העבר הי אכזר לנוכחות תיה, לנצח קטן ומנחם - והוה הסאמץ הגלילי העילאי של פרוסט, ויש שישנו היגעה של האמן בתקלה במבוכ של פסולת בלבד. כעבר לדרכים של מוצא שלעצם כתרומתו ערנות של פסולת, או מציאות, והו הטעם בסי פורו, האפקא, עולמו האמנותי כהים מפסולת המציאות הוא הענות על אתגר הפסולה, "האפקא חויג לי כל-ידי-משהו עתים ימיין בזה, שהוא אינו מעצב אמנות אלא מפסולת המציאות".

ד) מציאותיות ופגניות בסיפורי עגנון

כאמור, מפעלו הגדול, הווידי-בי מינו של עגנון, הוא המכריח אותו להבהיר לעצמו כמה בעיות יסוד של היצירה האמנותית ככלל, ללא דיון יסודי זה כאילו נשמטה הפרקע מי

ב' קורצווייל: "מסות על סיפורי שטיי עגנון", מהדורה חדשה ומורחבת, תשל"ו, עמ' 350.

I) Adorno: Aufzeichnungen fuer Kafka, Neue Rundschau.

מס' 1
מס' 2
מס' 3
מס' 4
מס' 5
מס' 6
מס' 7
מס' 8
מס' 9
מס' 10
מס' 11
מס' 12
מס' 13
מס' 14
מס' 15
מס' 16
מס' 17
מס' 18
מס' 19
מס' 20
מס' 21
מס' 22
מס' 23
מס' 24
מס' 25
מס' 26
מס' 27
מס' 28
מס' 29
מס' 30
מס' 31
מס' 32
מס' 33
מס' 34
מס' 35
מס' 36
מס' 37
מס' 38
מס' 39
מס' 40
מס' 41
מס' 42
מס' 43
מס' 44
מס' 45
מס' 46
מס' 47
מס' 48
מס' 49
מס' 50
מס' 51
מס' 52
מס' 53
מס' 54
מס' 55
מס' 56
מס' 57
מס' 58
מס' 59
מס' 60
מס' 61
מס' 62
מס' 63
מס' 64
מס' 65
מס' 66
מס' 67
מס' 68
מס' 69
מס' 70
מס' 71
מס' 72
מס' 73
מס' 74
מס' 75
מס' 76
מס' 77
מס' 78
מס' 79
מס' 80
מס' 81
מס' 82
מס' 83
מס' 84
מס' 85
מס' 86
מס' 87
מס' 88
מס' 89
מס' 90
מס' 91
מס' 92
מס' 93
מס' 94
מס' 95
מס' 96
מס' 97
מס' 98
מס' 99
מס' 100

פנים לעשות מעשיי צדקה או מעי: בדמות המיסתורין שהוא כפוש ל-
ש"ג גונסטריים, אין בהם שום כמסו האיר.

תנודות סגנוניות

(סוף מעמוד 22)

כל אמות אסת גדילה: הוא הענה
להפוך את הכלות אשתי לאשתי
את העיני לשישי את מסול שלי
שום לעינות חיה, והוא המולה
את העיני והפזתי רגיל בכל סיפור
פזיסי הוא שיציאה לאור את האחי
דית עכסי הנגזדים והוא המעלה
את העיני העיני והחיות לפיכך
הנציח
הסנתיות של אכן מידתי גדול
ומלכוד חכם מוסלא ועלה את נסד
העליות האמנותית הוא על המצי
אנית היהודית כפזיסי עניי

את כליו מהלך רכע שעה יותר, הליי
כתי אני ארסה שעה וכחעתי
לפניו סכנית של השחונה
של האסת, המכניח את המה
האפי והיו סכנית אשר שיה ושינו
לה עם המיסאזוכיות המבטלת את
המשיגים הרגילים של המון והחלה
עלה הענת אמנות המעלה את
הנצח את המיסאזוכיות להשיגיות
אמנותיות סופית, היא הגולת את
נצחיותה של המציאות היהודית, הוא
מיטאזוכיות, היא מיטאזוכיות.
העזית אמנותית זו סכונה בתחם

